

HER ŞEYİN HAYIRLISI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!*

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin her türlü ihsan ve ikramları dünyada ve âhirette üzerinize olsun...

Çok değerli kardeşlerim, aziz ve muhterem müslümanlar!

Nimetleri Allah veriyor. Allah kimisini zengin eder, kimisini güzel eder, kimisinin ahlâkını güzel eder. Ama en güzel güzellik, güzel huydur. En güzel olan şey, vücut güzelliği değildir, pazu kuvveti değildir, zenginlik değildir, mevki değildir, makam değildir; huy güzelliğidir, takvâdır. Binâen aleyh o güzelliği de herkes elde edebilir. Çalışırsa, nefsinin terbiye edilirse olabilir.

Öteki şeylerde birbirinize haset etmeyin. Allah veriyor. Uygun görmüş, ona fazla vermiş. Sana az vermiş, ona çok vermiş. Olabilir. Az verirse sabredersin. Çok verirse şükredersin. Seni öyle yaratmış, onu öyle yaratmış. Ne yapalım, takdir. Takdire rıza göstermek çok sevap. Sen takdire

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

rıza gösterirsin, öyle sevap alırsın. O kendisine verilen nimetin kıymetini bilmeyebilir. O belki daha veballi olur. O zaman “İyi ki ben bu duruma düşmedim.” der insan.

a. Kàrun’un Saltanatı

Kàrun, Mûsâ AS’ın kavminden bir şahıs idi. Öyle zengindi, öyle zengindi ki...

مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ

(القصاص: ٧٦)

(*Inne mefâtiḥahû letenûu bi’l-usbeti üli’l-kuvveti*) “Hazinelerinin anahtarları güçlü kuvvetli bir grup insan tarafından taşınırdı.” (Kasas 28/76)

Bir grup insan taşıyabilirdi; bir insanın taşıyacağından fazla...

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ

لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

(القصاص: ٧٦)

(*Feharace alâ kavmiḥî fî zînetihî*) “Derken, Kàrun, ihtişamı içinde, saltanatıyla, kılığıyla kıyafetiyle çok kıymetli giyim kuşam, takım ve taklavatıyla kavminin karşısına çıktı.”

(*Kàle’llezîne yürîdûne’l-hayâte’d-dünyâ yâ leyte lenâ misle mâ ûtiye kârûnü*) “Dünya

hayatını arzulayanlar: ‘Keşke Karun’a verilenin benzeri bizim de olsaydı; (*innehû lezû hazzin azîm*) doğrusu o çok şanslı!’ dediler.”

Ama Allah böyle böbürleneni, övünenleri, gururlananları, fiyaka satanları, çalımlı gezenleri sevmediğinden, o gece başına felaket geldi. Allah onu eviyle beraber yerin dibine geçirdi.

Bu sefer ertesi gün onun elindeki imkânlarla sahip olmak isteyenler; “Aman iyi ki onun yerinde değildik!” dediler. “Demek ki zalimleri Allah iflah etmiyormuş!” diye sonradan anladılar.

Mühim olan; Allah her şeyin hayırlısını versin. Malın hayırlısını versin, mevkinin hayırlısını versin. Rajiv Gandhi Hindistan başbakanı oldu; öldürüldü. Adnan Menderes iktidara geldi; asıldı. Neyin hayırlı, neyin şerli olduğu belli olmuyor. Allah her şeyin hayırlısını versin. Malın, mülkün, paranın, pulun, zenginliğin, evliliğin, çoğunluğun çocuğun, her şeyin hayırlısını versin...

Hem de başkasına vermişse daha çok versin. Daha çok versin be! Daha fazla olsun. Yesinler, içsinler, maşaallah, şükretsinler. Allah veriyor, versin. “Allah’ın verdiğiinde benim gözüm yok.” diyebilmek lazım.

b. Hased Etmeyin!

Efendimiz de hasedi yasaklıyor: “Birbirinize haset etmeyin.” buyuruyor.

Haset, kıskanmak demek. Nasıl kıskanmak? İyi bir kıskanmak değil de, kötü bir kıskanmak. Karşısındakinin elindeki nimetin zeval bulmasını isteyen bir kıskanmak.

“—Niye vermiş Allah ona? Alsın elinden! İstemiyorum ben onun fazla şeye sahip olmasını. Böyle bozuluyorum, sınırlarım ayağa kalkıyor.”

Böyle düşünmek doğru değil. Ama;

“—Allah ona versin, bana da versin!” diye istersen, bu gıpta oluyor. Buna yasak yok.

İki şeye müsaade edilmiş. Birisi; Allah ilim vermiş, o ilmi sağa sola anlatıyor, dine faydalı oluyor, müslümanlara faydalı oluyor. “Ah benim de ilmim olsa...” diyebilirsin. Tamam.

Allah bazısına mal vermiş. O da sadaka veriyor, zekât veriyor; cami yaptırıyor, hayır yapıyor. “Ah benim de olsa, ben de yapsam.” desen. olabilir.

Yani müsbet mânada, imrenmek diyoruz; câiz. Menfî mânada,

kıskanmak diyoruz; yasak. Hased etmek; “Olmasın elinde, istemiyorum!” tarzında içinden kıvrınmak, o insana karşı birtakım kötü duygulara sahip olmak doğru değil.

Peygamber SAS Efendimiz, Enes RA’ın rivayet ettiğine göre, buyurmuşlar ki:¹

لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.21, no:5612; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.66, no:4264; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c. III, s.209, no:13203; Buhârî, *Edebü’lMüfred*, c.I, s.144, no:398; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.268, no:6615; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.232, no:20850; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.I, s.456, no:389; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ

أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ

(بخ. د. حم. ق. عن أنس)

(*Ve lâ tebâgadù*) “Birbirinize buğz ile muamele etmeyin!”

(*Lâ tehâsedû*) “Birbirinize haset de etmeyin. Karşılıklı hasetleşmeyin!”

(*Ve lâ tedâberû*) “Birbirinize sırt da çevirmeyin!”

Küser, sırt çevirir, ilgilenmez. Ayrı istikametlere giderler. El uzatır, el sıkmaz. Selam verir, selâmı almaz. Allah’ın selâmı, “*Esselâmü aleyküm*” diyor; selâmı almıyor. Almayanlar var. İlk selam veren kazanır, almayan vebaldedir. El uzatan kazanır, almayan ziyandadır. Sırt çevirmek yasak.

(*Ve kûnû ibâda’llâhi ihvânâ*) “Ey Allah’ın kulları, kardeşler olun!” Birbirinizle kardeşler olun, ihvan olun! Kardeş olun, birbirinizin kardeşi, ihvanı olun. O şuuru kafanıza yerleştirin, kardeşçe hareket edin!

Mâlum, aynı anneden babadan olana kardeş deniliyor. Müslümanlar bir anneden bir babadan gelmemişler ama bir Allah’a bağlılar, bir kitaba bağlılar, bir kibleye dönüyorlar. Onun için onlar da kardeş. Daha güzel bir kardeşlik. Anne baba beraberliğinden iman beraberliği daha kuvvetli olduğundan müslümanların kardeşliği daha kıymetli kardeşlik.

Malezya'daki kardeşim, benim müslüman kardeşim. Bangladeş'teki kardeşim, benim müslüman kardeşim. O fukarâcık, o zayıf... Pakistan'daki fukarâcık kardeşimdir. Afganistan'daki fukarâcık kardeşimdir. Etiyopya'daki fukarâcık kardeşimdir. Sudan'daki kardeşimdir.

Dünyanın neresinde mazlum, masum, mü'min, müslüman varsa kardeşiz. Zengini, fakiri, akıllısı, cahili, yoksulu... Hepimiz ne olursa olsun bunu hissedecek.

“—Ey Allah'ın kulları, Allah sizi kardeş etmiş, kardeşsiniz! Birbirinizin ihvânı, kardeşi olun.”

وَلَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ

(*Ve lâ yahillu li-müslimin en yahcüre ehâhu fevka selâsi leyâlin*) “Bir müslümanın öteki müslümana üç geceden daha fazla küslük etmesi, uzak durması helâl olmaz, câiz değildir.”

“—Üç gün” demiyor, “üç gece” diyor. Niye “üç gece” diyor da “üç gün” demiyor?

Gece insan yatar, dinlenir. Sinirleri, gerginliği, stresi gider; mâkul düşünebilir. Gündüz, tüm gündüz köpürür; kızar, sinirlenirler. Ama gece geldi mi yatar, dinlenir, rahatlar. Başka bir duygu içinde, taze bir güneşle pencerenin önünde camı açtı, mis gibi hava; “Affettim. Her şeyi affettim!” diyebilir. Çünkü sinirleri yatıştı, kızgınlığı geçti.

Üç geceden fazla bir müslümanın öteki müslümana dargın durması, uzak durması... En yahcü-

re diyor, yani hicret etmesi, ayrılması... Ayrılmış, yanına gitmiyor. - Peygamber Efendimiz, Mekke'den ayrıldı, Medine'ye gitti. "Hicret" deniliyor.- Bir müslümanın bir müslümana üç gecedен fazla hicret etmesi, ondan ayrı durması câiz olmuyor. Yani küslük yapmayacak, dargınlığı sürdürmeyecek. Barışacak, konuşacak. Allah kardeş etmiş, o kardeşliğin idrakinde olacak. Haset etmeyecek. Buğz etmeyecek, sırt çevirmeyecek. Yasak. Bunların hepsi yasak. Rasûlüllah SAS Efendimiz yasak eylemiş.

"—Ben haklıyım! Falanca şöyle yaptı, böyle etti."

Haklısın ama Yunus Emre kısaca söylemiş, güzel söylemiş:

"Yaratılanıhoş gör, Yaratan'dan ötürü."

Affediyorsun. Kabahat işledi. Niye affediyorsun? Yaratan'dan ötürü, Allah için, Allah rızasını kazanmak için.

"—Ben affederim, Allah beni sever." diye, insan o duygu ile affedecek.

Götürü pazar edecek. İnce detayla, perakende, ıvır zıvır, kıtı kıtı işlerle uğraşmayacak. Büyük meselelere bakacak. Allah'ın rızasını kazanmaya bakacak. Ömür böyle onunla bununla kavga gürültü edecek, ahbaplığı bozacak, kırgınlığı sürdürecektedir kadar boşa harcanacak bir şey değil; kıymetli bir malzeme. Onu ibadete, taate, hayra hasenâta ayırmaya çalışmamız lazım.

Allah bizleri affetsin... Allah içimizdeki kinleri, buğzları, hasetleri, kırgınlıkları, küskünlükleri

alsın, çıkartsın, temizlesin... Kalplerimizi pâk eylesin... Duygularımızı böyle genel, ana pazarlık usûlü, toptan iş gören müslüman eylesin.

Hadis kitapları, büyüklerimiz; “Müslümanın biraz bazı şeyleri görmez gibi olması lazım!” diyor. Görür ama görmez gibi olacak. Bazı şeyleri duymaz gibi olması lazım. Bazı şeyleri anlamaz gibi olması lazım. Müslümanın biraz bazı kereler saflığa vurdurması, açık göz olduğunu göstermesinden daha iyidir.

Gece rüya görüyorum. Küçük bir duvarın küçük bir yeri hakkında birisi şöyle diyor, birisi böyle diyor. “Ben biliyorum.” diyorum. Bir şey söylüyor, kelimesini tam bilemiyor. Ben de “Ona şöyle derler.” diyorum. Akıl satıyorum yani. Rüyada bile...

Uyandıktan sonra diyorum ki:

“—Amma şöyle uğraştım rüyada...”

Ama insanın tabiatı bu. İnsanın kendisinin tabiatı; bilgisini gösterecek, üstünlüğünü gösterecek. Sana ne? Ne olacak, alt tarafı duvarın bir yanı şöyle olacak, böyle olacak. Ne olacak, mühim bir şey değil.

İşte hepimizde var. En çok bende var. Belki şuradaki kardeşlerimizin içinde en çok kırılmanı benim; küsen, alınan...kırılan, kalbi kırılıveren, Demek ki bu huylardan kurtulmak lazım.

Allah yardımcımız olsun. Sevdiği huyları hepimize ihsan eylesin sallallahu.

c. Önce Selâm Veren Hayırlı

Diğer hadîs-i şerîf. Rasûlullah SAS Efendimiz buyurdular ki:²

لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ
يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا
الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ

(حم. ق. د. ت. عن أبي أيوب)

(Lâ yahillu li-müslimin en yahcüra ehâhu fevka selâseti eyyâmin, yeltakıyâni feyu'ridu hâzâ, ve yu'ridu hâzâ, ve hayrühümâ ellezî yebdeü bi's-selâm)

Ebû Eyyûb RA'dan rivayet edilmiş. Bu Ebu Eyyûb, bizim İstanbul'da medfun bulunan mübarek. Başımızın tacı. Her beldedeki sahabî yarın rûz-i mahşerde o beldenin müslümanlarını cennete götürmekte önderlik edecek; bayraktarı, önderi olacak. Ötekiler onun peşinden tıpış tıpış gidecekler. İstanbulumuz'un bayraktarı bu Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri. O rivayet etmiş.

Sâhibe Rasûlillah diyor. Yani "Resûlullah'ın ashâbı" demek. Bir de Rasûlullah'ı evinde misafir etti. Ahbaplığı, sohbeti [oldu.] [Bir de] biraz özel misafirperverlik gösterdi, Resûlullah Efendimiz'i evinde misafir etti. Mihmandâr-ı

² Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.253, no:5768; Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.417. no:4643; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.174, no:1855; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.67, no:4265; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.416, no:23575; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.147, no:406; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.144, no:3951; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.269, no:6618; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

Peygamberî. Mihmandar, “misafiri alan ve misafiri ağırlayan” mânasına.

Bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَلَا تَنَافَسُوا وَكُونُوا

عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا

(م. عن أبي هريرة)

(*Lâ yahillu*) “Helâl olmaz. (*Li-müslimin*) Kişiyeye, adama helâl olmaz.” Helal olmayan ne? (*En yahcüra ehâhu fevka selâseti eyyâmin*) “Müslüman din kardeşine üç günden fazla dargın durması ve ondan uzak kalması, kaçması, yüz çevirmesi helal olmaz.”

(*Yeltekıyâni*) “İkisi karşılaşıyorlar. (*Feyu’ridu hâzâ, ve yu’ridu hâzâ*) Birisi şu tarafa yan çiziyor, öbürü bu tarafa yan çiziyor.” Karşılaşıyorlar, yol değiştiriyorlar, yön değiştiriyorlar. Birisi o tarafa sapıyor, birisi bu tarafa...

(*Ve hayruhümâ*) “Bu ikisinden hayırlı olanı, (*ellezîyebdeü bi’sselâm*) nefsinin ayaklar altına alıp, şeytanın bacağını kırıp da ötekisine ‘*Es-selâmu aleyküm!*’ diyebilendir.”

Duygularını yenebilen daha hayırlıdır. Allah daha çok seviyor.

Dargınlığı devam ettirmeyip selâma evvel kalkışan, sevabın çoğunu o kazanıyor.

Üçüncü hadis-i şerif. Muhtelif kimselerden çeşitli rivayetleri topluyor. Ebû Hüreyre RA’dan.

Birinci hadîs-i şerîf gibi bu da ama, birincinin râvisi Enes ibn-i Malik idi. Bu, Ebû Hüreyre RA'dan. Bu mübarekler Peygamber Efendimiz'in mescidinden ayrılmayanlar. Ashâb-ı Suffe'den... Gece gündüz oralarda dolaşıp, her şeyi şıp diye duyanlar ve hadisi çok rivayet edenler bunlar. Allah şefaathlerine erdirsin...

“Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurdu.” diyor:³

لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَلَا تَنَافَسُوا وَكُونُوا

عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا

(م. عن أبي هريرة)

(*Lâ tebâgadû*) “Birbirinize karşı buğz göstermeyin, buğzlaşmayın.”

(*Ve lâ tenâfesû*) Orada ve lâ tehâsedû diyordu, burada tenâfesû kelimesi geldi karşımıza. Tenâfesû. “Birbirinizle münâfeseleşmeyin. Yani nefisleriniz kabarıp nefislerinizin esiri olup birbirlerinizle çekişme, nefse dayalı bir çatışma yapmayınız.” buyurmuş.

(*Ve kûnû ibada'llâhi ihvânâ*) “Ey Allah'ın

³Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.1976, no: 4849; Müslim, *Sahih*, c.IV, s.1985, no: 2563; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.356, no:1988; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.280, no:4917; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.312, no: 8103; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.222, no:8461; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.V, s.295, no: 6702; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.500, no: 5687; Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.907, no: 1616; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.330, no:2533; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.459, no:392; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.86, no:44026; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.324, no: 867; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.345, no:9778.

kulları, kardeşolun!” diye rivayet etmiş.

Allah hepimize güzel huylar ihsan eylesin. Dargınlıkları unutan, biraz işi saflığa vuran, küçük kusurlardan dolayı meseleleri büyütmeyen, dargınlığı sürdürmeyen, karşılaştığı zaman, “*Es-selâmü aleyküm!*” diye selâmı önce veren; hasetten, kinden, kibirden, ücubdan, kırgınlıktan, dargınlıktan kalbini koruyan kimselerden eylesin... Ahlâkı güzel olanlardan eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

29. 05. 1991 - Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü